

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

Kyllä

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

Kyllä

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Säännös voi aiheuttaa palveluiden hajautumista, kun säännöksessä kuvattu hoiva-asuminen rajautuu vain sosiaalipalveluksi ja säännöksen ulkopuolelle jäävät terveystalvulut, joita useimmat

palveluasumista tarvitsevat myös. Hoiva-asumisen tulisi sisältää myös terveydenhuollon palvelut. Palveluiden eriyttäminen voi johtaa myös asukkaiden asiakasmaksujen kasvuun.]

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

Keskusta pitää hyvänä, että palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen terminologista sekoittumista pyritään ehkäisemään termin muutoksella. Hoiva-asuminen terminä sopii hyvin ikäihmisten palveluasumiseen, mutta ympärivuorokautista tukea ja hoivaa tarvitsevat myös muut ryhmät, kuten vammaiset sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, joiden kohdalla hoiva-asuminen termi ei välttämättä ole yhtä toimiva.

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

Ei [Keskusta kannattaa sote-alan koulutusta vaativien ja muiden kotihoidossa suoritettavien tehtävien selkeämpää erottamista toisistaan, emmekä edellyttäisi turva-auttajalta sote-ammattihenkilön pätevyyttä. Hänen on kuitenkin muutoin oltava tehtävään sopiva (mikäli huonosti muotoillulla kysymyksellä tarkoitettiin tätä.) Turva-auttajalla pitää olla tarvittaessa saatavilla tuekseen sote-ammattihenkilön asiantuntemusta.]

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Henkilöstön riittävyden turvaamiseksi tarvitaan laajasti erilaisia toimia. Teknologia tulee vähentämään hieman henkilöstön tarvetta, mutta vasta pidemmällä aikavälillä. Keskusta pitää välttämättömänä, että kotihoidon johtamista ja omavalvontaa kehitetään alan ammattilaisten jaksamisen ja asiakkaiden turvallisuuden takaamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus ei itsessään lisää henkilöstön määrää.]

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

Kyllä

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

Kyllä

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

Ei [Mielestämme säännöksessä olisi tarpeen mainita, että erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden kohdalla omatyöntekijän on oltava sosiaalityöntekijä.]

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

Ei [Työnantajan vastuulla ja tehtävänä on viime kädessä arvioida yksikön lääkehoitosuunnitelman mukaisesti työntekijän riittävä osaaminen ja koulutus sekä osaamisen toteaminen ja dokumentointi.]

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

Kyllä

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Soveltuvatko sosiaalihuoltolain muutosehdotukset kaikilta osin kaikille muille asiakasryhmille kuin ikääntyneille?

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

Lain soveltamiseen liittyvää koulutusta ja neuvontaa on annettava ajoissa. Lisäksi termien ja käsitteiden sisällön selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää huomioita, esimerkiksi mitä tarkoitetaan hoivalla ja hoidolla.

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Lausunnon antamisessa ongelmana oli se, että kaikkiin kysymyksiin ei voinut antaa selkeää ”mustavalkoista ” kyllä- tai ei-vastausta siten, että vastaus vastaa lausunnon antajan todellista näkemystä. Tämä oli ongelmana etenkin, kun kyllä-vastauksia ei voinut perustella heti kysymyksen jälkeen. Keskusta toivoo, että STM tulevaisissa lausuntopyyntöissään korjaa tämän ongelman,

Keskusta perustelee kyllä-vastauksiaan seuraavasti:

Vastaus 1: Kotipalveluiden ja kotisairaanhoidon erottaminen niin, että palveluita voidaan tarpeen niin vaatiessa järjestää ja toteuttaa toisistaan erillään on kannatettava.

Keskusta katsoo, että kotihoidon tehtävää kuvailtaessa tulisi korostaa ikäihmisen osallisuuden ja aktiivisuuden toteutumista. 19 §:n 4. momentin kirjausta on tarpeen tarkentaa siltä osin, että luetteloidut tekijät (sairaus, korkea ikä ja vamma) eivät johda kaikilla henkilöillä toimintakyvyn alenemiseen samalla tavalla.

Keskusta pitää tärkeänä lapsiperheiden kotipalvelua koskevan säännöksen erottamista erilliseen pykälään lapsiperheiden tarpeen mukaisten kotipalveluiden toteutumiseksi.

Vastaus 2: Ehdotus on kannatettava. Keskusta kantaa kuitenkin huolta osaavan työvoiman riittävydestä ja saatavuudesta erityisesti pidempien välimatkojen alueilla. Yötyön lisääntyminen edellyttää merkittävää henkilöstömäärän lisäystä. Kaksivuorotyön mahdollinen muuttuminen kolmivuorotyöksi voi myös vaikuttaa työn houkuttelevuuteen. Oikeus ikäihmisen tarvitsemiin palveluihin tulisi olla yhdenvertainen asuinpaikasta riippumatta.

Vastaus 3: Säännökset ovat pääosin onnistuneita. Asumis- ja muita sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevan ihmisen näkökulmasta on erittäin tärkeää, että hän voisi asua mahdollisimman pysyvästi ja pitkäaikaisesti samassa paikassa, joka on muodostunut hänelle kodiksi. Lisäksi on tärkeää, että palveluita pystyttäisiin järjestämään ja viemään hänelle tarpeiden mukaan eikä niin, että palvelutarpeen lisääntyminen tarkoittaisi aina muuttamista palveluasumista tarjoavasta yksiköstä toiseen.

Vastaus 4: Keskusta pitää hyvänä, että esitys huomioi monituottajuuden ikäihmisten palveluiden tuotannossa.

Vastaus 7: Kohta ”asiakkaan edun mukainen” vaatii vielä tarkennusta.

Vastaus 8: Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on viittausvirhe (viitataan 19 §:n 2 momentin 4 kohtaan, pitäisi olla 19 a §:n 2 momentin 4 kohta).

Vastaus 16: Tietojen vertailukelpoisuus ja totuudenmukaisuus pitää varmistaa. Anonyymien asiakaskyselyiden avulla voidaan myös kerätä tietoa.

Suomen Keskusta rp